

UVOD

Armije, vojske, oružja, hijerarhija i moć uloga uspostavljene sile, sve to liči na vrlo ozbiljan film života koji odražava jednu ne-ozbiljnu stvarnost u kojoj ljudi nisu dozreli da žive bez straha od bližnjega svoga i bez nasilja. Duboko sam uvjeren da je drugačiji, humaniji svijet moguće graditi i da je osnovna poluga te humanizacije vaspitanje i obrazovanje. Da li današnje vaspitanje i obrazovanje ide u tom smjeru?

U ritualu tradicionalne nastave, gdje nastavnik predaje, učenik ponavlja, nastavnik ocjenjuje a učenik odgovara, poučavanje je prije programiranje dječijih umova nego pomoć i podrška u razvijanju kreativnog i fleksibilnog mišljenja. Učenik je tako primoran da sažvaće i trulo voće uz prinudu, pri kojoj mu se ne želi objasniti čemu služi to žvakanje. Onaj ko nas je kao đake pokušavao ubijediti kako nećemo živjeti sretno ako ne budemo znali kvadrirati binom ili jednačinu sa dvije nepoznate, danas kao odrasli znamo, nije bio pošten čovjek. Ishod takve nastave je poslušnost i pokornost. Kome treba ovakvo obrazovanje? Onima koji u uspostavljenoj hijerarhiji društvenih odnosa reprodukuju i konzerviraju vlastitu poziciju moći – život na račun drugih ljudi.

Obrazovni ritual je danas dio ukupnog ritualizma, koji pokriva gotovo sve sfere života. Jedan od tih rituala se odnosi i na savremene medije. Na primjer, filmska i tv-industrija svakodnevno filuju misli naše omladine brutalnim slikama nasilja, krvi, zločina. Oružje i prinuda su postali uobičajeni, kao pribor za jelo ili kao potreba čovjeka za saradnjom i podrškom. Ubijanje je postalo vizuelni sport za široke mase. Paradoksalno je to što mi odrasli sve to plaćamo i pri tome naše umove zavaravamo racionalizacijama tipa: sve je to zabava, to su "ventili" pražnjenja agresije i slično. Dobro znamo da time odgađamo da lično preuzmemo promil odgovornosti koji nam pripada. Poznato je da, ako želiš biti dobar sportista, moraš da se baviš sportom, da živiš sa sportom. Isto vrijedi i za agresiju. Ako mladi stalno žive sa agresijom, jasno je da će i sami postati agresivni, ili, u najboljem slučaju, ravnodušni na nju.

Zajednicu ljudi u kojoj se živi demokratski, uz toleranciju i težnju ka istini ili pravdi, nećemo ostvariti bez promjena u sistemu vaspitanja i obrazovanja. Prve korake ka takvom konceptu obrazovanja moramo ostvariti već sada. I najduže putovanje ima svoj prvi korak. Što prije krenemo na taj put, prije ćemo stići. Promjene u društvu se ne dešavaju ako ih ne izvode konkretni pojedinci, stvarne osobe. Tim pojedincima moramo ponuditi školu koja će uvažiti njihove potrebe i ciljeve, koja će im dati šansu da uče za vlastitu slobodu, da formiraju sebe kao slobodna bića zajednice i time doprinesu slobodi svih ljudi.